

**Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref
o dan Adran 9 Deddf Trais yn y Cartref,
Troseddau a Dioddefwyr 2004 (fel y'i
diwygiwyd)**

**Mewn perthynas â marwolaeth dynes
CerDHR2014-15/01**

**Adroddiad a gynhyrchwyd gan Yr Athro
John Williams a Kate Williams o Brifysgol
Aberystwyth (Cadeiryddion ac Awduron
Annibynnol)
Crynodeb Gweithredol**

**Cyflwynwyd i Bartneriaeth Diogelwch
Cymunedol Ceredigion ar 27 Gorffennaf
2015**

Cefndir i'r Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref

Dechreuwyd yr Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref ar ôl i fenyw gael ei lladd gan ei phartner gwrywaidd ym mis Mawrth 2013. Cysylltodd y troseddwr â'r gwasanaethau brys, a gyrhaeddodd y lleoliad, a darganfod fod y ddioddefwraig wedi cael ei thrywanu sawl gwaith. Roedd gan y troseddwr hefyd nifer o anafiadau trywanu a oedd wedi'u hachosi ganddo ef ei hun ac nad oeddynt yn angheuol. Aethpwyd ag ef i'r ysbyty ac i ddechrau gwrthododd dderbyn triniaeth. Yn ddiweddarach cafodd ei glwyfau eu trin. Honnodd ei fod yn sâl yn feddyliol ac fe'i trosglwyddwyd i gyfleuster iechyd meddwl. Roedd y pâr wedi bod yn cyd-fyw ers 2004 ac yn ystod y cyfnod hwn roeddynt wedi byw mewn tair gwahanol sir – un yn Lloegr a'r ddwy arall yng Nghymru. Yn ystod y cyfnod hwnnw, roedd y ddioddefwraig a'r troseddwr wedi cysylltu gyda meddygon teulu ac ysbytai. Roedd gan y troseddwr hanes o iechyd meddwl ac yn 2002 roedd wedi cael ei gadw o dan Adran 2 Deddf Iechyd Meddwl 1983.

Cylch gorchwyl ac aelodaeth y panel

Ym mis Mai 2014 penderfynwyd cynnal Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref. Rhoddwyd gwybod i'r Swyddfa Gartref ar unwaith. Ym mis Mehefin 2014 sefydlwyd cadeiryddion ar y cyd. Wrth sefydlu'r Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref, dilynwyd *Protocol Adolygiadau Dynladdiad yn y Cartref Ceredigion* a'r ddogfen *Canllawiau Statudol Amlasiantaethol ar gyfer cynnal Adolygiadau Dynladdiad yn y Cartref*. Cytunwyd ar y cylch gorchwyl a ganlyn ar gyfer y Panel:

1.1. Cylch Gorchwyl fel:

- Effeithiolrwydd cyfathrebu rhwng y gwahanol asiantaethau ac unigolion dan sylw.
- Y graddau yr oedd y wybodaeth yn cael ei rhannu'n briodol:
  - O fewn asiantaethau unigol.
  - Rhwng asiantaethau.
  - Ar draws ffiniau daearyddol.
- Effeithiolrwydd asesu risg a rheoli risg o fewn yr asiantaethau dan sylw.
- Effeithiolrwydd cyfathrebu rhwng cyrff statudol a chyrff y trydydd sector.
- Allai mwy fod wedi cael ei wneud i godi ymwybyddiaeth o'r gwasanaethau sydd ar gael i ddioddefwyr trais a chamdrin yn y cartref?
- Materion eraill fel yr ystyrir yn briodol gan y panel.

Roedd gan Banel yr Adolygiad o Ddynladdiad yn y Cartref Gadeiryddion annibynnol ar y cyd. Roedd aelodaeth y Panel wedi'i gynllunio er mwyn sicrhau fod cynrychiolwyr o ystod o asiantaethau perthnasol i'r achos hwn. Yn ogystal,

penodwyd cyn-Feddyg Teulu fel aelod o'r panel i weithredu fel ymgynghorydd i roi cyngor, yn enwedig ynghylch rhannu gwybodaeth am iechyd meddwl y troseddwr o un Feddygfa i'r llall. Roedd cyswllt rhwng Panel yr Adolygiad o Ddyladdiad yn y Cartref a Heddlu Dyfed Powys drwy Uwch-Swyddog Ymchwilio, a oedd yn aelod o'r panel. Cysylltodd y Cadeiryddion ag aelodau'r teuluoedd.

Darparwyd Adolygiadau Rheoli Unigol gan y Bwrdd Iechyd Lleol a Chyngor Sir Ceredigion. Derbyniwyd adolygiadau hefyd gan nifer o asiantaethau eraill, a adroddodd nad oedd ganddynt unrhyw gysylltiad â'r ddiodefwraig neu'r troseddwr. Yr asiantaethau hyn oedd Heddlu Dyfed Powys, Fforwm Cam-drin yn y Cartref Ceredigion a'r Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol. Cysylltwyd â nifer o asiantaethau eraill a chyrrff Trydydd Sector; dywedodd pob un ohonynt nad oedd ganddynt unrhyw gysylltiad â'r ddiodefwraig neu'r troseddwr.

Argymhellion

1. Dylai Meddygon Teulu a Byrddau Iechyd adolygu eu gweithdrefnau a sicrhau'r canlynol:
  - a. dylai'r penderfyniad i dynnu cleifion o'r Gofrestr Salwch Meddyliol Difrifol neu o'r Galw Yn Ôl gael ei wneud gan yr ymarferydd meddygol sy'n gyfrifol am y claf. Mae'n rhaid i'r clinigydd gofnodi'r rheswm dros wneud hyn gan gynnwys nodi unrhyw bryderon parhaus;
  - b. bod cofnodion meddygol yn cael eu trosglwyddo i'r feddygfa newydd mewn modd amserol; a
  - c. dylai'r gweithdrefnau ar gyfer crynhoi cofnodion cleifion fod yn unol â'r arfer gorau presennol er mwyn sicrhau fod meysydd o bryder posibl, yn enwedig mewn perthynas ag iechyd meddwl, yn hawdd eu hadnabod.

2. Mae'n rhaid bod gweithdrefnau yn eu lle gydag Ysbytai, Meddygon Teulu a chontractwyr gofal sylfaenol ar gyfer sicrhau fod pryderon posibl yn cael eu hadnabod yn iawn, eu cofnodi a'u rhannu, ar sail gyfrinachol, gydag ymarferwyr neu asiantaethau, gan gynnwys gofal sylfaenol. Rhaid i'r gweithdrefnau hyn gael eu hadolygu o bryd i'w gilydd. Mae'n rhaid i'r staff rheng flaen gael eu hyfforddi i adnabod arwyddion o gam-drin yn y cartref a sicrhau fod unrhyw bryderon sydd ganddynt yn cael eu bwydo i mewn i'r weithdrefn yn ddi-oed. Dylai nifer y staff sy'n cael hyfforddiant gael ei fonitro. Dylai'r Fforwm Cam-drin yn y Cartref gael golwg gyffredinol ar y weithdrefn a monitro'r niferoedd.

3. Dylai'r hyfforddiant ar gyfer y staff i gyd hyd at lefel sy'n briodol i'w hanghenion, er mwyn iddynt adnabod, cofnodi a rhannu pryderon, fod yn flaenoriaeth allweddol o fewn y Byrddau Iechyd a'r Ysbytai. Bydd hyfforddiant ar y cyd gyda Meddygon Teulu a chontractwyr gofal sylfaenol yn hyrwyddo mwy o ddealltwriaeth ar sut i rannu pryderon. Dylai'r rhaglen hyfforddiant gael ei hadolygu'n rheolaidd a dylid cael golwg gyffredinol ar adolygiad y rhaglen hyfforddiant a monitro'r niferoedd.
4. Ar gyfer awdurdodau lleol:
  - a. dylai gweithdrefnau gael eu cyflwyno sy'n atgyfnerthu dyletswydd pob aelod o staff rheng flaen ar draws pob adran o fewn awdurdodau lleol i gofnodi a rhannu gwybodaeth y tu mewn a thu allan yr awdurdod sy'n ymwneud â phryderon ynghylch amau neu ddatgelu trais yn y cartref;
  - b. Dylai polisïau Cam-drin yn y Cartref Awdurdod Lleol gael eu dosbarthu'n eang i bob aelod o staff a rheolwyr fel mater o frys.
5. Rhaid i'r Heddlu, mewn cydweithrediad ag asiantaethau eraill ar y Fforwm Cam-drin yn y Cartref, barhau i ddatblygu a gweithredu Hyb Diogelu Amlasiantaethol er mwyn sicrhau fod yr holl wybodaeth am achosion posibl o gam-drin yn y cartref yn cael ei rhannu.
6. Dylai'r trydydd sector chwarae rhan ganolog wrth ddatblygu protocolau rhannu gwybodaeth.
7. Mae angen i'r holl asiantaethau sy'n ymwneud â Fforymau Cam-drin yn y Cartref neu rai sy'n gydradd iddynt, adolygu'r mesurau presennol er mwyn canfod cyfleoedd ychwanegol i gynyddu ymwybyddiaeth o gam-drin yn y cartref, yn cynnwys mwy o ddefnydd o'r cyfryngau. Yn yr un modd, rhaid bod gan yr holl asiantaethau sy'n rhan o'r Fforwm weithdrefnau o ran adnabod, cofnodi a rhannu pryderon ac ar gyfer darparu hyfforddiant. Rhaid i hyn gynnwys ystyried beth yw'r arwyddion o gam-drin ac adnabod ymddygiad cymhellol gan y troseddwr. Wrth gynllunio'r rhain, efallai y gall gwersi gael eu dysgu oddi wrth weithdrefnau amddiffyn plant a diogelu oedolion. Dylai'r gweithdrefnau hyn gael eu hystyried gan y fforwm a'u hadolygu pan fo hynny'n briodol. Dylai'r rhaglen hyfforddiant gael ei hadolygu'n rheolaidd a dylai'r niferoedd sy'n cymryd rhan gael eu monitro. Dylai'r adroddiadau monitro gael eu hystyried gan y fforwm.

8. Er mwyn annog trafodaethau agored mewn cyfarfodydd Adolygu Dynladdiad yn y Cartref, ni ddylai cofnodion, fel arfer, fod yn hysbys. Bydd hyn yn hwyluso trafodaeth agored mewn cyfarfodydd Adolygu Dynladdiad yn y Cartref. Dim ond os penderfynir eu bod o fudd i'r cyhoedd, y dylai'r cofnodion fod yn hysbys.
  9. Dylid rhoi ystyriaeth i ddatblygu templed ar gyfer hysbysiadau gwybodaeth gyhoeddus i'w cynnwys mewn papurau newydd lleol. Dylid annog y cyfryngau i gymryd mwy o ran mewn cynorthwyo gydag Adolygiadau o Ddynladdiad yn y Cartref, yn enwedig wrth ganfod unrhyw wybodaeth gefndirol ynglŷn â'r achos gan aelodau o'r cyhoedd.
  10. Er nad yw'n codi'n uniongyrchol o'r adolygiad hwn, ond yn ystyriol o'r Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015, dylai pob Asiantaeth annog fod Swyddog Arweiniol ar gyfer Cam-drin yn y Cartref yn cael ei ddewis yn gyflym yn unol â Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015. Dylai ystyriaeth gael ei roi i ymestyn hyn i'r holl Feddygfeydd trwy gael Partneriaid Arweiniol Cam-drin yn y Cartref tebyg i'r hyn a geir yn barod ym maes Amddiffyn Plant.
-